

100 éves a Magyarországi Bolgárok Egyesülete

„A jövőt nem csak kapával, hanem lstenbe vetett
hittel és nyitott szemmel kell építeni.”
(Lazar Ivanov)

Mondjon valaki még egy egyesületet Magyarországon, amely száz évig megőrizte önmagát, templomot, iskolát alapított és közadakozásból kultúrházat épített 1953-57 között, 3 millió Ft-ból, melyet az egyesületbe tömörült családok adtak össze! Ez a Magyarországi Bolgárok Egyesülete. És itt a centenáriumi, 2014-ben, bolgárkertész szobrot és ivókat avatnak – Kozsuharov Ognjan szobrász alkotása – a város egyik legismertebb helyén, a zuglói Bosnyák téren, igaz, már a Bolgár Országos Önkormányzat, a Nemzeti Kulturális Alap, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, több bolgár nemzetiségi önkormányzat és megint több adakozó támogatásával. Eljön a bolgár államelnök helyettese, Margarita Popova és Bulgária nemzeti ünnepén, Áder János köztársasági elnök fővédnökségével frenetikus gálaműsorral ünnepelnek. Kitüntetik az előző, még élő elnököket, a jelenlegi elnököt, Tanev Dimitert és tovább él az Egyesület, együttműködve az országos önkormányzattal. A centenáriumi évben még kiállításokkal, könyvbemutatókkal, hangversennyel, színházi előadással, lemezbemutatóval ünnepelnek. Mi is ott jártunk a nyitórendezvényen és követtük az ünnepi pillanatokat.

Doncsev András
ünnepi
köszöntője a
Magyarországi
Bolgárok
Egyesületének
centenáriumián

Tisztelt Elnök Úr, Tisztelt Alelnök Asszony!
Tisztelt Ünneplő Egybegyűlteik!

1914. július 27-e, az a nap, amelyen Lázár Ivanov, a tekintélyes teteveni nagykereskedő és Ferenc körüti háztulajdonos néhány társával megalapította Budapesten a Magyarországi Bolgárok Egyesületét, az avatatlan, távoli szemlélő számára egy rendes nyári hétfőnek tűnhetett. Egy hamisíthatlan, boldog, békebeli hétkezdetnek, ami talán a legtökéletesebb lehet olyan ízig-vérig polgári foglalatosságok elvégzésére, mint egy nemzeti közösség kulturális gyökereinek ápolását és szellemi-lelki összetartozását elősegítő egyesület megalapítása.

Pedig ezen a július végi napon igencsak sötét felhők gyülekeztek Európa egén. A megelőző hétvégén már mindenki tudta a birodalomban, hogy csak napok kérdése a háború, miután szombaton, július 25-én Szerbia elfogadhatatlan választ adott a Monarchia ultimátumára, mozgósította a hadseregét és

Nišbe költöztette a kormányát. És valóban: kedden, egy hónappal Ferenc Ferdinánd trónörökös meggyilkolását követően az Osztrák-Magyar Monarchia hadat is üzent Szerbiának.

Eközben éppen aznap Lázár Ivanov is mozgósításba kezdett: kertészeket, kereskedőket, magtermelőket és más tisztes polgárokat keresett meg, ennek köszönhetően a hét vasárnapjáig 170-en jelentkeztek az egyesületébe, és 4345 aranykoronát adtak össze a közös célra. Augusztus 2-ára összehívták az alapító közgyűlést, és megválasztották az első elnökséget Lázár Ivanov vezetésével. A közgyűlés, a polgári szövetkezés eme derűs vasárnapján, amikor Budapesten iskola és templom építéséről határoztak a bolgár alapító atyák, Németország megszállta Luxemburgot. Két nappal később, augusztus 4-én már Európa valamennyi nagyhatalma hadban állt.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

„A tények nem függetlenek, soha egyetlen tény sem áll egymagában, nem választható el más tényektől, még csak nem is képzelhető el más tények nélkül” – írja az Egyesült Államokban élő kiváló magyar történész, a Corvin-lánc tulajdonos John Lukács. Majd később így fogalmaz: „a történelmi eseményeket nem csak a múlt taszigálja, hanem a jövő is húzza. Vágyak, törekvések, előérzetek, várankozások, érzéletek, sejtelmek, célok mind szerepet játszanak, olyan kérdéseket vetnek fel, amelyek éppúgy történelmi, mint metafizikusak. (...) Céljaink fontosabbak indítékainknál.”

Valóban, kedves barátaim, a tények nem függetlenek egymástól és még csak nem is képzelhetők el más tények nélkül. Így az egyesület megalapítása sem függetleníthető az első világháború megindulásától. Persze nem amiatt, nem annak függvényében,

hanem éppen ellenkezőleg: annak ellenére történt. Mert – ahogy Lukács fogalmaz – az eseményeket a jövő is húzza: vágyak, törekvések, várakozások. És a magyarországi bolgárok célja a nemzetek öldöklő küzdelmében sem volt más, mint az, hogy a saját munkájuk által új, választott, soknemzetiségű hazájukban boldoguljanak. Amennyire csak lehet. „A jövőt nemcsak kapával, hanem Istenbe vetett hittel és nyitott tekintettel lehet építeni” – vallotta Lázár Ivanov.

Talán Önök is ismerik a történetet, miszerint a húszas évek során egy Magyarországot elhagyó és Amerikába kivándorló család akkor legfiatalabb sarja naplót írt és abba a következő sorok olvashatók: „Amikor édesapám kivándorolt az Amerikai Egyesült Államokba, akkor azt hitte, hogy ott az utcák is arannyal vannak burkolva. Amikor megérkezett, három dologgal kellett szembesülnie. Az utcák nem voltak arannyal burkolva. Az utcákon egyáltalán nem volt burkolat. És az apámtól várták el, hogy lerakja a burkolatot.”

Nos, az én nagyapám és az előtte, majd az 1930-as években vele Magyarországra a jobb élet reményében érkező sok ezer bolgár kereskedő és kertész egyáltalán nem gondolta, hogy itt arannyal lesznek az utcák burkolva, nem is ezért választották ezt az országot új hazájuknak. Busás örökség, mesébe illő vagyon, nemesi címek és rangok nélkül érkeztek, s távoli szülőföldjükről csupán a szaktudásukat, hatalmas munkakedvüket, munkabírásukat és az örök újrakezdés képességét hozták magukkal.

Tisztesség, törekvés, teljesítmény kellett tehát a boldogulásukhoz, és nem utolsósorban egy olyan befogadó közeg, amelyik mindenkor lehetővé tette a nyugodt munkát, békés gyarapodást, az anyagi és társadalmi felemelkedést. A magyarországi bolgárok bebizonyították, hogy ebben a hazában igenis lehetséges kizárólag becsületos munka által előbbre jutni: az integráció és az identitás megőrzése, a beilleszkedés és a kultúra, a hagyományok ápolása nem egymást kizáró fogalmak. Sőt, éppen ellenkezőleg: egymást erősítő folyamatok.

Ezért és így maradt meg ez a kis közösség, sőt lélekben és anyagiakban is egyre gyarapodott. Ezért teremtettek később saját erőből iskolát és kápolnát Budapesten, Miskolcon és Pécsen, majd 1931-ben, itt, átellenben felépült a Szt. Cirill és Szt. Metód nevét viselő ortodox templom. Negyedszázaddal később – ismét közadakozásból – elkészült a Bolgár Művelődési Otthon, a mai ünnepségünknek is teret adó egyesületi székház is.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A tények nem függetlenek egymástól, ahogy mondtam, így annak is különös jelentősége van, hogy éppen ma, az újjászületést hirdető tavasz ünnepén, Baba Martakor és Bulgária szabadságának a napján jöttünk össze az egyesület centenáriumi ünnepelni.

Jelentősége van, hiszen a bolgárok, a magyarokhoz hasonlóan, történelmük során megtanulhatták, hogy a szabadság szeretete valójában nem más, mint

a másik ember, a többi ember, a többi közösség tisztelete és szeretete. Ez a közös múlt üzent a jövőnk, valamennyi itt élő közösség jövője számára.

Meggyőződésem, hogy Magyarország olyan hely, ahol származástól függetlenül minden, a hazáját szerető és tisztelő nemzetiség, amelyik kemény, áldozatos munkával kíván boldogulni, mindig otthonra és megbecsülésre lel. Mert mi valamennyien tudjuk, hogy ebben az országban addig egyikünknek sem jó élni, amíg mindannyiunknak nem lesz jó.

Azt kívánom, hogy magyarok, bolgárok és valamennyi velünk élő nemzetiség tartsa mindig szem előtt – a pesti bolgárokról is író – Márai Sándor sorait, ha saját fajtánkra, nemzetiségünkre, történelmünkre büszkén kívánunk cselekedni: „Csak egyfajta igazi hazafiság van. Ha valaki ott, ahol éppen él, teljes hűséggel és feltétlen erőfeszítéssel helyt áll a munkájában. Ennek visszaható ereje van a hazára.”

Dr. Muszev
Dancso,
a Bolgár
Országos
Önkormányzat
elnökének
köszöntője

„Egész Bulgária ránk tekint most egyre! [...] Ma is, ha a Balkánt vihar szele dúlja / emlékszik e napra – tovaazengi újra / e dicső csodát, hogy visszhangozza sok / hegyredek és a messihi századok.” Ivan Vazov ezen soraival fejezzük ki tiszteletünket március harmadika, Bulgária felszabadulásának ünnepe iránt. 1878. március 3-án, közel öt évszázados török uralom után Bulgária kiharcolta a szabadságát, és a bolgár állam elindult a modern fejlődés útján. A magyarországi bolgárok itt, ebben a házban mindig megünnepelték március harmadikát. Már akkor is, amikor Bulgáriában még csak iskolai ünnepeken emlékeztek meg róla. Az újjászületés-kori pátoszt és a szabadság utáni vágyat őseink, az egyesület megalapítói hagyták ránk. Ez az erőnk egyik titka, amely a mai napig fenntartja a magyarországi bolgár közösséget. Az egyesület egy évszázados történelméből kitűnik, hogyan nőttek ki magukat a bolgár kertész-vendégmunkások szervezett közösséggé saját intézményekkel és stabil anyagi háttérrel. Sok munkával, takarékoskodással és bölcsességgel, a jövőt és a gyermekeiket szem előtt tartva minden nemzedék hozzáette a maga részét ahhoz, hogy a magyarországi bolgár közösség azzá váljon, ami ma – egy szervezett, tekintélyes intézményekkel, fiatalsággal és a jövőbe vetett hittel rendelkező közösség.

A centenáriumi év fővédnöke, Áder János köztársasági elnök a gálaműsoron

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mi a titka annak, hogy a magyarországi bolgárok egy évszázadon át, világháborúk és történelmi viharok dacára, szinte megszakítás nélkül fenntartották intézményi háttérüket, megőrizték közösségük erejét és identitásukat? Mi a titka annak, hogy 1953-57 között 445 kertészcsalád összesen 3 125 000 Ft-ot adományozott a bolgár művelődési ház felépítésére? Mi a titka annak, hogy ma közösen szobrot állítottunk a bolgárkertészek tiszteletére, hogy óvodát, iskolát, művelődési házat, templomot, színházat, táncsoportokat tartunk fenn?

A titok ott van a múltunkban, a titok az őseink által ránk hagyományozott hazaszeretet és szabadság iránti vágy, a titok a tisztességes és becsületes munka, a titok a befogadó nemzet toleranciája, a titok a bennünk rejlő kettős identitás. Ez adja páratlan szenvedélyünket, erőnket és alkotás iránti vágyun-

kat. Bennünk Petőfi és Botev lángja, Jókai és Vazov varázsa él. Szívünk a bolgár és a magyar himnuszra is megdobban. Március 1-jén feltűzzük a martenicát, 15-én pedig büszkén viseljük a kokárdát. Közös az ősi és történelmi múlt, közösek a kihívások napjainkban. Bolgárságunkat megőrizve, új hazára lelünk, olyanra, amelyben a beilleszkedés nem zárja ki saját hagyományaink ápolását. A mai estével induló kulturális év, kis közösségünk mindig újjászülető, alkotás iránti vágyának megjelenítése lesz. Útmutatás gyerekeinknek és unokáinknak. Az idei év lesz a kapocs múlt és jövő között. Szívből remélem, hogy mindannyian, akik részt veszünk az előttünk álló eseményeken, visszatérve mindennapjaink forogtagába, magunkkal visszük őseink megvalósult álmát.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Bolgárkertész szobor és ivókút avató a Bosnyák téren

Tisztelgés a 100 éves egyesület zászlaja előtt

Színes képösszeállításunk a hátsó borítón látható!

Kész az áru! Mehet a piacra! Bundev Sándor (1949)

Koleff András kertjében, Zuglóban (1941. szeptember 14.)

Bolgárkertészek és kereskedők a Nagybani Haller Piacon (1949)

A Tyutyunkov család tagjai – a mai Paskál Strand területén, háttérben a Szugló utca és a Miskolci utca sarka (1950-es évek)

Emlék: B.I.B. avagy koccintás (1940)

Bolgárkertészek paradicsomkötözés után

Irány a Haller Piac! – karfiol Eliszej Vaszilej kertjéből